

Ispričaću vam priču o penjaču po imenu Či Čang, koji je živeo u jednoj od kineskih pokrajina. Či Čang je želeo postati najveći penjač na svetu. Bio je izvanredno spretan, ali je hteo postići savršenstvo. Konačno je doznao da je najveći majstor neki Vei Fei. O njemu se širio glas da lako može ispenjati sasvim vertikalne i visoke ploče. Videli su ga kako penje prevjese gde nije bilo moguće primetiti nikakvih hvatišta.

Či Čang se uputio u udaljenu pokrajinu gde je živeo Vei Fei, te je postao njegov učenik. Majstor ga je kod sebe zadržao nekoliko dana i rekao da će s podučavanjem nastaviti kada Či Čang prestane žmirkati očima. Či Čang se vratio kući i legao na leđa ispod razboja na kojem je radila njegova žena. Zurio je u papučicu tkalačkog razboja koja se kretala iznad njegovog obraza i pri tome je pokušavao ne trepnuti očima. Vežbao je dan za danom. Nakon dve godine vežbanja uspeo je zadržati oči otvorene i tada mu je papučica otkinula trepavicu. Od tada nije trepnuo ni usled udaraca vetra punih snega ili prašine i munja na grebenima. Čak i za vreme spavanja imao je oči otvorene. Dok je jednog dana posmatrao polja, pauk je ispleo mrežu između njegovih trepavica. Či Čang je znao da je spreman i vratio se učitelju.

"To je tek prvi stepen", rako mu je Vei Fei. "Sada moraš naučiti gledati. Vrati mi se tada, kad ti bude ono što je jedva vidljivo učinilo jasnim, a ono što je maleno velikim.

Či Čang se vratio u svoju pokrajinu. Na obali reke našao je potpuno gladak kamen ukrašen jedva vidljivim lišajem. Kod kuće ga je postavio do prozora i dan za danom sedeo je na drugom kraju svoje sobe i vežbao se u posmatranju. Uskoro mu je počeo izgledati sve većim. Prošla su tri meseca. Lišaj je u Či Čangovim očima izgledao kao cvet. Znao je svaki detalj na njemu. Sa čuđenjem je članovima svoje porodice pričao o neobičnoj spletenosti listova lišaja. Godišnja doba su prolazila. Samo u retkim prilikama napuštao je svoju sobu. Njegova žena je svakog dana čistila kamen da se ne bi kakvo zrnce prašine spustilo na njega i zbunilo Či Čanga u njegovoj koncentraciji. Pri kraju treće godine lišaj mu se učinio veliki kao stablo. Po prvi put Či Čang je skrenuo pogled s lišaja i pogledao kamen. Učinio mu se širok kao ogromni blok. Izjurio je iz kuće: konji su mu izgledali kao planine, svinje kao brda, a pilići kao gradske kule. Či Čang se uputio u penjačku školu gde je nekada učio i naišao na glatku kamenu ploču koju još niko nije ispenjao. Najmanje hrapavosti na njenoj površini tog su dana Či Čangu izgledale kao poprilični oprimci. S lakoćom je prepenjao ploču. Ne čekajući više, vratio se Vei Feiu. Ovog puta majstor je priznao da je njegovom učeniku uspelo. Tako je prošlo pet godina od kako se Či Čang posvetio penjanju. Uverio se da su od sada za njega svi podvizi mogući. Odlučio je da se podvrgne nizu iskušenja. S lakoćom je počeo savlađivati smerove koji su nekada bili specijalnost Vei Feia. Zatim ih je ponovo ispenjao noseći vreću kamenja, dovoljno tešku da ga sruši na zemlju. Na glavu je stavio činiju punu vode, a da se pri tom ni jedna kapljica nije prolila. Nakon sedam dana izabrao je prevjesnu stenu tako kršljivu, da je izgledalo kao da će se svakog časa srušiti. Počeo je penjati u nizu brzih i sigurnih pokreta. Svaki kamen koji bi pokretom pomakao iz ravnoteže, sledećim bi pokretom gurnuo natrag. Konačno je Či Čang stigao do vrha stene, a da nije srušio nijedan kamen. Vei Fei koje je bio prisutan nije mogao sakriti zadovoljstvo. Toga je dana Či Čang shvatio da ne postoji više ništa što bi mogao naučiti od učitelja. Mogao bi se vratiti u svoje mesto i niko mu ne bi bio dorastao. Ipak nije bio zadovoljan. Postojala je posljednja prepreka - sam Vei Fei. S gorčinom je Či Čang shvatio da ne može biti najbolji penjač na svetu. Jednak je svom učitelju, ali ne bolji od njega. Obojica su i dalje zajedno penjali.

Jednog dana dok su navezani penjali u dugačkom žljebu, Či Čang je osiguravao s police pune naslaganog kamenja. Pod njim je penjao Vei Fei. Bez oklevanja Či Čang je gurnuo kamen u dubinu. No stari je majstor već davno prozreo dušu svog učenika. On je, i ne želeći, malo popustio kod osiguranja. Vei Fei je shvatio što se događa. Istog trena obesio se na užu, zanjihao se daleko od žljeba, izbegao kamen, I vratio se na isto mesto. Či Čang je nagonski zadržao užu da ga težina Vei Feia ne bi povukla dole. Bacio je još kamenja, ali ih je njegov drug izbegao. Na kraju izabrao je oštru kamenu ljusku koja je presekla užu. Vei Fei je ostao bez osiguranja, ostavljen na milost svom protivniku. "Ovaj sam put pobedio", promrmljao je Či Čang. Gurnuo je zadnji kamen. Ali u trenutku kada ga je kamen mogao povući u prazninu, Vei Fei se zaletio prema jednoj od glatkih stena žljeba i za trenutak se priljubio uz nju. Istovremeno, rukom je odgurnuo padajući kamen. Kamen je promenio smer, tresnuo u stenu i pri tome izdubio sitno uporište. Vei Fei se spustio na njega. Pre nego je Či Čang shvatio šta se događa, majstor je dosegao dno žljeba. Či Čang se uverio da mu neće uspeti. Počeo se kajati. Vei Fei je pak bio toliko zadovoljan upravo prikazanim blistavim majstorstvom, da nije osećao ni trunke mržnje prema onome koji ga je upravo hteo ubiti. Obojica su stigli do vrha bez užeta i plakali kada su se zagrlili. Ipak je Vei Fei shvatio da je njegov život ugrožen. Opasnost je mogao odstraniti jedino tako da pažnju Či Čanga usmeri na drugu stranu. "Priatelju moj", rekao je, "sve svoje znanje preneo sam na tebe. Ali ti ni ja ne posedujemo najvišu spoznaju. Ako želiš saznati više, moraš preći sedlo Ta Hsing i popeti se na vrh planine Ho. Tamo ćeš naći starog majstora Kan Jinga, kojem nikada nije bilo niti će ikada biti ravnog u našoj umetnosti. U poređenju s njegovim, naše je znanje znanje deteta. Jedino te on može nečemu naučiti". Či Čang je odmah krenuo. Nakon mesec dana teškog putovanja stigao je do vrha planine Ho. Zaustavio se, skinuo putnu odeću i navukao svoje penjačke cipele. Zatim se uputio pustinjakovoj pećini. Kan Jing je bio veoma star. Njegove su oči bile neobično blage. Imao je pognuta leđa, bela kosa mu je dovezala do tla. Misleći da je gluv, Či Čang mu se približio i povikao: "Došao sam dokazati samome sebi da sam najveći među penjačima". Ne sačekavši odgovor, zaletio se po granitnoj prevjesnoj ploči, koja je, izglađena od nevremena, visila nad ulazom u pećinu. Kada se spustio, primetio je da se Kan Jing dobronamerno smješka. "To što si učinio zaista je vrlo jednostavno. Što je divljenja vredno kod penjanja u steni? Tu je smer da ga sledimo i ploča da je ispenjemo. Dođi, naučiću te nečem boljem!"

Ljut što nije na njega ostavio nikakav utisak, Či Čang je sledio starca do nekog sedla. Odatle je put vodio do podnožja vrtoglave stene od kamena i leda. Kan Jing se dohvatio sitne police koja je postajala sve uža. Nad njom se uzdizao visok stenovit zid, izbrazdan od padajućih komada leda. Nad njim je pregrada seraka skrivala deo neba. Prevjesi pod njima sprečavali su da vide podnožje stene. Kan Jing je napredovao bez oklevanja. Iznenada je povukao Či Čanga k sebi. Sa strašnim zvukom, veliki deo seraka srušio se prema njima i prekrpio ih zdrobljenim ledenim prahom. Či Čang je shvatio da ih je neznanat prevjes sačuvao i da bi ga bez pomoći Kan Jinga lavina oduvala iz stene. Za trenutak je pogledom sledio ledene gromade koje su padale. Praznina pod njim dobila je novo značenje. U njega je ušao nemir koji do sada još nikada nije osetio. Ali Kan Jing je mirno napustio sklonište pod prevjesom i nastavio je da penje. Police je nestalo. Ostao je uzak kameni rub, uzduž kojega se Či Čang polako kretao. Pomislio je da je dobro učinio što je pre nego što je došao do pećine promenio cipele. Bosonogi Kan Jing hodao je u starim sandalama pred njim kao po stazi. Či Čang bi se osećao poniženim da njegov duh

nije bio zabavljen nečim drugim. Obojica su napustili slučajno sklonište pod prevjesom - jer je bio samo slučaj da su se u onom trenutku našli tamo - i ništa ih više nije štitilo. Či Čang je osjetio da ga sigurnost napušta. Ako bi jedan jedini ledeni blok doleteo, bio bi to kraj, pomislio je. Iznenada se Kan Jing zaustavio i okrenuo Či Čangu: "Sada mi pokaži svoju spretnost! Pogledaj onaj prevjes ispod pregrade seraka. Dovoljno je vremena da ga dosegneš pre nego što se sruši ledena lavina".

Či Čang je bio previše ponosan da ne bi prihvatio izazov. Napustio je hvatišta na kojima se bio zaustavio i počeo je penjati prema seracima. Ali tek što je uz najveće teškoće ispenjao nekoliko metara, začuo je pucanje iznad sebe. Brzo je otpenjao nazad. Na zaustavivši se kod Kan Jinga stigao je do zaklona ispod prevjesa. Jedna mu je noga počela drhtati i nije to mogao savladati. Starac se nije pomaknuo i gledao je ga je s osmehom: "Ledenjak se ne pomiče kada nije za to vreme. Vрати se gore i sledi me!" Či Čang je ponovo ispenjao deonicu. Penjali su dalje dok nisu stigli di mesta gdje se polica nastavljala. To im je omogućilo zaobilaženje stuba koji se gubio u dubini. Kan Jing je dostigao ivicu tog stuba. Ispred njih je u nebo stršila divna stenovita igla. Bila je udaljena od penjača samo dve dužine užeta, ali je bila nedostižna. Nad njima je uski prevjesni brid stuba zadržavao nad prazninom krhko kamenje.

"Sada", rekao je pustinjak, "dozvoli mi da ti pokažem pravu umetnost penjanja". "Ali ti si u sandalama", rekao je slabšim glasom Či Čang. "Nikada nećeš proći preko tih prevjesa".

Ali ko govori o prevjesima? Najlepšim pokretima potreban je najbolji vrh. Ne čini li ti se da je ona igla vrednija od stuba pod kojim se nalazimo?"

Či Čang je još jednom pogledao u dubinu koja ih je odvajala od igle i ne shvatajući okrenuo se ka Kan Jingu: "Nema ni grebena ni stene koji bi vodili na tu iglu!"

"Cipele? Stena? Tako dugo dok su nekome potrebna potplate i stena za penjanje, ne zna o toj umetosti ništa. Istinski penjač ne treba posedovati spretnost, čak ne treba ni stenu".

Učinilo se da starac dosiže do nevidljivih hvatišta. Začuđujuće precizni pokreti nizali su se jedan za drugim. Či Čangu se učinilo da čuje jedva čujne udarce cipela, koje nisu postojale, u stenu, koje nema. Zatim je ugledao Kan Jinga kada je stao na vrh igle. Shvatio je da je svedok najvišem prikazu umetnosti, u kojoj sam želi svim srcem zablistati.

Devet je godina proživeo sa starim pustinjakom u planini. Nikada niko nije doznao kakvim se strogostima podvrgavao tokom tih godina. Kada se vratio u svoje mesto, svi su bili iznenađeni kako se promenio. Nije više bio samouveren i gord kao nekada. Njegovo lice je bilo bez izraza, drveno, kao lice maloumnika. Njegov nekadašnji učitelj Vei Fei, kada je doznao da se vratio, posetio ga je. Na prvi pogled je razumeo: "Sada vidim da si postao veliki penjač. Od sada nisam vredan da bih se s tobom navezao."

Stanovnici pokrajine prihvatili su Či Čanga kao najboljeg alpinistu u zemlji. S nestrpljenjem su očekivali podvige koji će potvrđivati njegovo majstorstvo. Ali Či Čang nije učinio ništa čime bi zadovoljio njihova očekivanja. Nije se više vratio stenama koje je nekada posećivao. Čak i penjačke cipele koje je poneo pre devet godina, da budu oruđe njegove slave, nisu ga više interesovale. I onima koji su tražili da objasni svoje ponašanje s dosadom bi odgovarao: "Poslednji stepen govora je ćutanje. Poslednji stepen penjanja je ne penjati".

Oni koji su imali najviše osećaja shvatili su šta je hteo reći i divili su mu se. Mnoge je ipak zbunilo njegovo bezizražajno lice., izgledao im je previše jednostavan. Odlazili bi ne

shvativši zašto uživa takvo priznanje.

Oko njega počele su se stvarati razne priče. Nastale usled ljubomore zavidnih ljudi, govore su, da je Či Čang naučio na gori Ho sve đavolske umetnosti, tako da ni ptice selice ne lete više nad njegovom kućom. Nasuprot tome, penjači uvereni u Či Čangovo vrhunsko znanje i njegove sposobnosti bez primera, potvrđivali su da u njegovoj kući nema zlog duha koji bi strašio. "Bog penjača je", dodali bi, "onaj koji dolazi posetiti dušu Majstora i razgovarati o zaslugama nekadašnjih slavni alpinista".

Či Čanga sva ta govorkanja nisu zanimala. Polako je stario. S njegovog lica nestao je posljednji izraz. Nikakva spoljašnja sila nije više mogla pomutiti njegovu ravnodušnost. Tako je snažno bio u skladu s tajnim zakonima svemira, tako je daleko bio od nesavršenosti i suprotnosti materijalnog sveta, da pri kraju svog života nije razlikovao više između "ja" i "on", "ovo" i "ono". Mnoštvo osećaja za njega je nestalo. Njegovo oko bi isto moglo biti kao uho, njegovo uho nos, njegov nos usta. Četrdeset godina po povratku s planine Ho, Či Čang je mirno napustio ovaj svet kao dim koji se rasprši po nebu.

Čitavo to vreme ni jedanput nije spomenuo umetnost penjanja niti se dotaknuo kamena. Kažu da je malo pred smrt posetio prijatelja koji je živeo u raskošnoj kući. Kada je prešao prag, zagledao se u okvir vrata iz klesanog kamena i upitao svog prijatelja: "Reci mi, molim te, od čega je napravljen taj ulaz?" Odmah zatim, kada je u hodniku primetio planinarske cipele svog domaćina: "Kakve neobične cipele! Samo čemu bi mogle poslužiti?"

Prijatelj je bio zapanjen kada je primetio da se Či Čang ne šali. Okrenuo se k majstoru i nije mogao drugo nego mu reći drhćućim glasom: "Zaista moraš biti najveći majstor svih vremena, kada si zaboravio šta je kamen i šta pomoćna sredstva za penjanje!"

Kažu da su tih dana slikari te pokrajine odbacili kistove i umetnici se stideli kada bi ih videli s oruđem njihove umetnosti.